

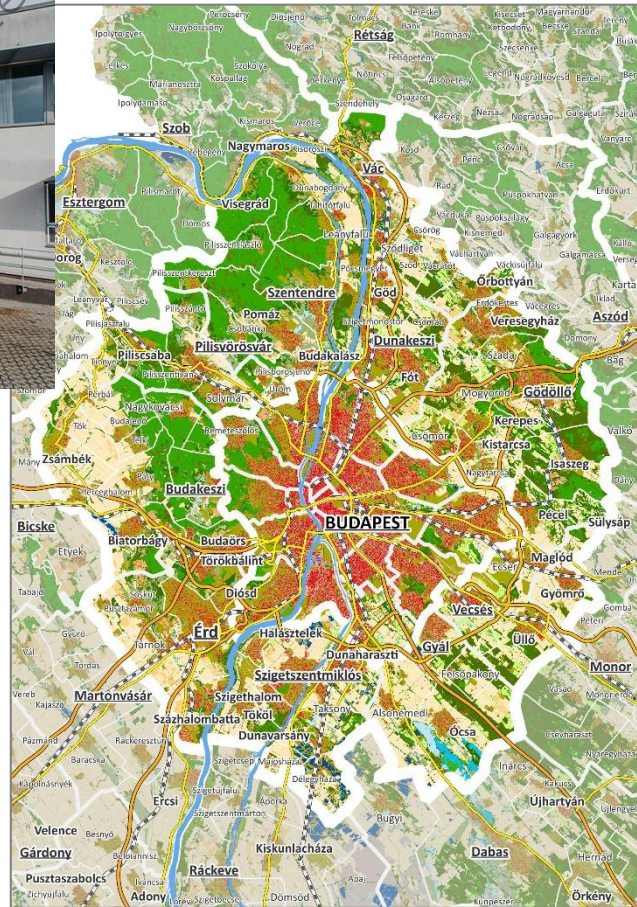
A BUDAPESTI AGGLOMERÁCIÓ TERÜLETFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓJA ÉS PROGRAMJA

MEGALAPOZÓ TANULMÁNYOK

Közszolgáltatások elérhetőségének vizsgálata a Budapesti Agglomerációban

Készült a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács megbízásából.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Budapest
2025. december

MEGALAPOZÓ TANULMÁNYOK

Közszolgáltatások elérhetőségének vizsgálata a
Budapesti Agglomerációban

Készült a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács megbízásából.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Készítette:	Pro Régió Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft., a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács (BAFT) munkaszervezete
Szakmai felelős:	Dr. Gordos Tamás szakmai igazgató Galli Károly vezető projektmenedzser, BAFT csoportvezető
Kutatásvezető:	Dr. Orosz György senior munkatárs Völgyi Roland junior munkatárs

Vezetői összefoglaló

A tanulmány a Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Konceptiója és Programja dokumentum elkészítéséhez nyújt szakterületi segítséget a közszolgáltatás témakörében. A tanulmány a közszolgáltatások egyes fajtáinak területi szintű elemzését tartalmazza, melyhez a készítés időpontjában rendelkezésre álló KSH és TEIR adatokat, valamint egyéb adatbázisokat, elemzéseket használ fel.

Tanulmány célja és módszertana

A tanulmány célja megvizsgálni egyes közszolgáltatások helyzetét, elérhetőségét települési, járási és agglomerációs szinten, melyek jól beépíthetők a Budapesti Agglomeráció fejlesztésére irányuló tervezési folyamatokba.

A közszolgáltatások olyan feladatok és tevékenységek, amelyek a társadalom közös szükségleteinek kielégítését szolgálják, és amelyek ellátása közösségi szervezést igényel. Nincs egységes, általánosan elfogadott definíciójuk, mivel tartalmuk időben, térben és értelmezésben is változó. Általánosságban elmondható, hogy közszolgáltatásnak tekinthető minden olyan tevékenység, amelyet az állam – vagy más szereplő – a közérdek miatt külön szabályoz, vagy amely természeténél fogva közösségi szervezést kíván, függetlenül attól, hogy azt állami vagy magánszereplő nyújtja.

A helyi közszolgáltatások alatt leggyakrabban a települési szinten biztosított, alapvető szolgáltatásokat értjük, kizárva a magasabb – például járási, megyei vagy regionális – szinthez tartozókat. Bár ezek megszervezésében részt vehet az állam, a magán- vagy civil szektor is, a hangsúly továbbra is a települési önkormányzatokon van. Ezért – bizonyos megszorításokkal – a helyi közszolgáltatások és az önkormányzat által szervezett közfeladatok fogalma gyakran egybeesik.

A Budapesti Agglomeráció településeinek demográfiai jellemzői jelentősen eltérnek az országos tendenciáktól, ahol általában az elöregedés és az elvándorlás a meghatározó. Ezzel szemben az agglomerációban a folyamatos betelepülés okozta demográfiai nyomás figyelhető meg, amely fiatalabb korösszetételű lakosságot eredményez. Budapesttel ellentétben – ahol a népességszám csökkenése és az öregedő népességszerkezet a jellemző – az agglomerációs települések népessége dinamikusan növekszik. Ezek a különbségek eltérő típusú és mértékű humán közszolgáltatási igényeket generálnak a térség különböző részein, amelyeket az ingázási szokások is jelentősen befolyásolnak.

Mind a humán és mind a műszaki közszolgáltatások speciális helyzetben vannak a Budapesti Agglomeráció területén. Az infrastruktúra és az intézményrendszer folyamatos nyomás alatt van a térség demográfiai viszonyai miatt. A folyamatosan betelepülő lakónépesség egyre nagyobb igényeket támaszt a helyi infrastruktúra rendszerekre, így ezek folyamatos fejlesztése, és további elemeinek kiépítése sok esetben hatalmas nyomásként hárul az önkormányzatokra. Az utóbbi években a

folyamatot tudták követni a települési önkormányzatok fejlesztései, azonban még mindig tapasztalhatóak hiányosságok. A Budapesti Agglomeráció egyedisége, hogy a szolgáltatások spektrumán haladva, a magas szintű szolgáltatásokért beengáznak a fővárosba az agglomerációs gyűrű lakosai. Az oktatás esetében a felsőfokú oktatást, de gyakran a középfokú oktatást is Budapesten veszik igénybe az agglomerációs pest vármegyei diákok, azonban az alapfokú oktatás helyben valósul meg. A közelmúltban több bölcsőde is épült a térségben, mellyel szintén az újonnan beköltöző családoknak próbálták a települések kedvezni. A szociális ellátás egyéb részei azonban már kevésbé jelennek meg az agglomerációs gyűrűben, ott is inkább a fővárosi koncentráció figyelhető meg. Az egészségügyi ellátásban is főképp Budapesten van az agglomerációs gyűrű okozta ellátási teher. A háziorvosi és a házi gyermekorvosi ellátáson kívül még lokalizálhatunk járóbetegellátást is az agglomerációs gyűrűben, azonban a fekvőbeteg ellátásért már szinte minden településről a fővárosba kell menni. Az intézményrendszer mellett azonban a közüzemi és kommunális szolgáltatások, vizsgálata is kiemelten fontos.

A Budapesti Agglomeráció közszolgáltatásainak rövid összegzése

A Budapesti Agglomeráció egészségügyi intézményrendszerével kapcsolatban a korábban felsoroltak mellett megállapítható, hogy az alapellátásban a háziorvosok letérheltsége igen magas, különösen az agglomerációs gyűrűben, az üres praxisok pedig koncentráltan jelentkeznek, de számuk évről évre nő. Az agglomerációban egy védőnőre közel 500 gyermek jut, ami jelentős túlterheltséget jelez, érdemben rosszabb mutatóval, mint Budapesten. A kórházi ágyak döntő többsége Budapesten koncentrálódik (9,8 ágy/1000 fő), míg az agglomerációs gyűrűben kritikusan alacsony az ellátottság (kb. 2,4 ágy/1000 fő). Az ellátási teher így döntően a fővárosi intézményekre hárul. Összeségében az agglomerációs egészségügyi rendszer a fenntarthatósági határhoz közelít, így célzott kapacitásbővítésre és praxismegtartási ösztönzőkre van szükség a térségben.

A Budapesti Agglomeráció oktatási és nevelési intézményei közül az óvodákban összességében elegendő férőhely áll rendelkezésre, de egyes gyorsan növekvő településeken (pl. Pécel, Isaszeg) lokális hiány jelentkezik. Ez a lokális hiány pedig az általános iskolák esetében is megmutatkozik. Az iskoláskorú népesség 2011–2022 között jelentősen nőtt, különösen az agglomerációs gyűrűben, a járások között így nagy terhelési különbségek figyelhetők meg. A 2025-ös kompetencia mérés eredményei alapján pedig Pest vármegye átlageredményei országos szinten megfelelőek, de jelentős minőségi különbségek vannak a járások között. Összeségében az agglomerációs intézményekben nincs jelen általános férőhelyhiány, hanem területileg célzott oktatási fejlesztésekre és minőségjavításra van szükség.

A szociális ellátórendszerre a túlterheltség a jellemző a Budapesti Agglomerációban. A család- és gyermekjóléti szolgáltatások teljes területi lefedettséget biztosítanak, ugyanakkor a szakellátásoknál (főképpen az idős- és hajléktalanellátás területén) 90–105% fölötti kihasználtság jellemző. Az önkormányzati fenntartású bentlakásos férőhelyek száma hosszabb távon csökken, részben szervezeti átalakítások miatt. Szintén fontos hangsúlyozni, hogy az agglomerációs gyűrű területén nem is érhető

el minden szociális ellátás, így ez a terhelés is a fővárosra csapódik le. Így a jövőbeni fejlesztéseknek a meglévő rendszerek kapacitásnövelése mellett a területi eloszlást is figyelembe kell venniük.

A Budapesti Agglomeráció kulturális és közművelődési szolgáltatások terén erősen centralizált. A közművelődési intézmények száma jelentősen nőtt a közelmúltban, de a kínálat erősen koncentrált néhány városban (Szentendre, Gödöllő). A mozik, színházak és múzeumok tekintetében Budapest domináns, ugyanakkor az agglomerációs gyűrű egyre fontosabb szerepet tölt be a helyi közösségek megtartásában.

A Budapesti Agglomeráció közszolgáltatásairól összességében elmondható, hogy a rendszer működőképes, de egyre nagyobb területi és kapacitásbeli feszültségekkel terhelt. Az egészségügy és szociális ellátás esetében az agglomerációs gyűrű a legkritikusabb terület, itt célzott humánkapacitás- és intézményfejlesztés szükséges. Az oktatás és nevelés területén nem mennyiségi, hanem területileg differenciált minőségi beavatkozásokra van szükség. A kulturális és közösségi szolgáltatások esetében pedig a további decentralizációt szükséges támogatni, a helyi megtartóerő növelésének érdekében.

Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács